Ärendenummer
TRV2023/129071
Motpartens ärendenummer
LI2023/03315

Dokumentdatum
2023-12-12

Konfidentialitetsnivå
Ej känslig

Mottagare
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Regeringskansliet

Kopia till
arendeberedningKM@trafikverket.se
gd-sekreterare@trafikverket.se
Diariet

Redovisning av Trafikverkets arbete inom området järnvägs- och kollektivtrafikskydd

Trafikverket fick i tillägg till regleringsbrev, 2023-10-05, i uppdrag att löpande avrapportera sitt arbete enligt rubriken ovan. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet, Landsbygds och infrastrukturdepartementet.

Lägesbild kamerabevakning

Trafikverket fick ett uppdrag av regeringen att öka tryggheten i stationsmiljöer och i budgetpropositionen för 2018 tilldelades Trafikverket totalt 138 miljoner kronor under perioden 2018–2020. Resurserna var öronmärkta att användas för en utökad kamerabevakning, mer bevakningspersonal och fler stationsvärdar på stationerna.

Myndigheten byggde under perioden kamerabevakning på plattformar på ett 30-tal bytespunkter. Efter den initiala satsningen bedömdes att detta var en viktig åtgärd i verksamheten och därför har satsningen fortsatt med kamerabevakning på Trafikverkets plattformar. Kamerabevakningen utökas med 3–4 bytespunkter per år under de närmaste 10 åren. Idag har Trafikverket kamerabevakning på ca 50 bytespunkter.

Den effekt som förväntas av utbyggnaden är:

- En högre nivå av upplevd trygghet vid bytespunkter för resenärer, bättre operativ uppföljning av säkerhetshändelser som kan minska risken för olyckor och brottslig verksamhet.
- Större förmåga för Polisen att förebygga, förhindra och utreda brott.
- Minskade kostnader för sabotage och en trevligare miljö för allmänheten.
- Möjlighet att samordna resurser effektivare avseende bevakning och ordningshållning med väktare och ordningsvakter, där verksamheten tack vara kamerabevakning får bättre kontroll i anläggningen både gällande pågående brott och risk för olyckor samt samlade erfarenheter över tid.

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
78170 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Stig Brahn
Generaldirektörens säkerhetskansli
Direkt: 0101235001
Mobil: 0707246007
stig.brahn@trafikverket.se

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

– Övriga behov i anläggningen kan kontrolleras via kameror, exempelvis behov av snöröjning eller sandning för att minska risker för olyckor bland resenärer.

Trafikverket har inte rätt att kamerabevaka de ytor vi förvaltar på en bytespunkt (exempelvis plattformar, under- och övergångar, hissar, rulltrappor) om inte platsen är brottsutsatt, oavsett undantaget avseende tillståndsplikten[1]. Enligt IMY:s definition är en brottsutsatt plats inte varje plats där det någon gång har skett enstaka brott, utan det ska finnas problem med brottslighet på platsen.

Trafikverket förvaltar över 600 bytespunkter och vi måste prioritera var våra insatser ger mest effekt. Detta gör vi genom att tillsammans med stationsförvaltarna och Polisen ta fram brottsstatistik och kartlägga ordningsstörningar. Därefter prioriteras de bytespunkter som har störst problem.

Det tar ungefär ett år från beslut om kamerabevakning på en bytespunkt till dess att installationen är klar.

TMALL 0422 Brev 4.0

[1] *Sedan 2019 finns det ett undantag i kamerabevakningslagen som ger alla aktörer rätt att kamerabevaka kollektivtrafiken om platsen är brottsutsatt utan att vi behöver söka tillstånd, vilket har underlättat administrationen en hel del.*

Trafikverket
78170 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Stig Brahn
Generaldirektörens säkerhetskansli
Direkt: 0101235001
Mobil: 0707246007
stig.brahn@trafikverket.se

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Ärendenummer
TRV2023/129071
Motpartens ärendenummer
LI2023/03315

Dokumentdatum
2023-12-12

Trygghets- och Säkerhetscentral – hemtagning av upphandlad larmcentralsfunktion.

Trafikverket behöver bygga upp förmågan att operativt övervaka anläggningen och de som befinner sig i den ur ett trygghets- och säkerhetsperspektiv. För att möjliggöra detta har beslut tagits att ta hem den idag upphandlade larmcentralsfunktionen i egen regi. Flertalet fördelar har identifierats och förmågan bedöms öka inom följande områden:

- övervaka säkerheten och skyddet av Trafikverkets byggnader och anläggningar,
- skydda personal och resenärer som vistas i byggnader och anläggningar
- samverka internt och externt med andra aktörer samt
- skapa en säkerhetslägesbild över inträffade händelser.

Projektet drivs som ett verksamhetsutvecklingsprojekt. Hemtagning av larmcentralsfunktionen ska vara klar 2025-06-30. I projektet kommer en pilot att genomföras hos verksamhetsområde Trafik, Anläggningsövervakning Väst som är en befintligt 24/7-verksamhet. De delar som ska testas är hantering av larm från kameror, larm från passagekontrollsystem, inbrottslarm, brandlarm, fjärrhantering samt trygghetslarm.

En omvärldsinventering är påbörjad genom att vi som medlemmar i den internationella järnvägsunionen UIC, ställt ett antal frågor kring hur larmcentraler i andra länder är organiserade och vilka uppgifter dessa centraler hanterar. Inventeringen beräknas pågå till och med januari 2024.

Projektet finns med i Trafikverkets centrala verksamhetsutvecklingsportfölj och har nu passerat TG1 vilket betyder att projektet har slutfört analysfas och fått finansiering för planeringsfas samt för igångsättning av pilot.

Piloten, där ingående delar i larmcentralen ska testas, kommer att startas under februari 2024 och pågå under ca 1 år.

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
78170 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Stig Brahn
Generaldirektörens säkerhetskansli
Direkt: 0101235001
Mobil: 0707246007
stig.brahn@trafikverket.se

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Ärendenummer
TRV2023/129071
Dokumentdatum
2023-12-12
Motpartens ärendenummer
LI2023/03315

Stationsförvaltningens ordningsvaktsuppdrag

Ordningsvaktsuppdraget startades 2017 av Stationsförvaltningen. Trafikverket har flera ramavtal som respektive enhet/avdelning kan avropa väktare/ordningsvakter ifrån. Det som skiljer detta uppdrag från resterande väktaruppdrag inom Trafikverket är att varje ordningsvakt skall ha en utbildning för att vistas och arbeta i spår eftersom arbetsmiljön är nära spårområdet.

Ordningsvaktsuppdraget idag

Idag består uppdraget av 7 avtal som inkluderar 11 bytespunkter.

Varje punkt avser ett avtal samt bytespunkt som ingår i detta:

- Borlänge C, Gävle C och Umeå C
- Linköping C
- Nässjö C och Jönköping C
- Stockholm C
- Uppsala C
- Örebro C
- Lund C och Hässleholm

Summering av 2023 - ordningsvaktsuppdraget

Det har varit allt fler resenärer som använt sig av bytespunkterna. När pandemirestriktionerna försvann under februari 2022 så har resenärsflödet ökat och är 2023 åter uppe i normala resandenivåer.

Under 2023 har Trafikverket även arbetat med en upphandling för 7 nya avtal. Dessa avtal möjliggör att ha ordningsvakter på plats för fler bytespunkter. I bytespunkterna ingår utöver plattformar, bevakning av plattformsförbindelser i form av gångbroar, gångtunnlar samt hissar och rulltrappor. Dessa nya avtal har inneburit en utökning med bytespunkterna Borlänge C och Örebro C.

Bytespunkterna för Stockholm C har fått ett nytt schema som är dygnet runt.

Detta är en åtgärd för att förhindra skadegörelse samt öka tryggheten och säkerheten på våra bytespunkter.

Trafikverket har även förbättrat kommunikationen för ordningsvakterna så att de kan nå ut till olika aktörer på ett effektivare sätt. Detta har lösts genom

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
78170 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Stig Brahn
Generaldirektörens säkerhetskansli
Direkt: 0101235001
Mobil: 0707246007
stig.brahn@trafikverket.se

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

införande av Rakelterminaler till alla ordningsvakter. Vid utvärdering har det påvisats ett gott resultat.

FOI-projekt ”Effekten av stationsmiljön på resenärers säkerhet och trygghet”

Forskningsprojektet är finansierat av FOI portfölj Planera, inom målområdet ”En utvecklad planering för morgondagens hållbara transportsystem och löper under perioden 2021-01-15 - 2024-01-14.

Projektets syfte är att utvärdera hur den byggda och sociala miljön på järnvägsstationer och dess omnejd påverkar tryggheten. Vidare att rekommendera trygghetsskapande åtgärder genom att hitta mönster som kan generaliseras till andra platser, så att metodologin kan användas t ex i Trafikverkets riktlinjer och handledningar. Med trygghet avses i det här sammanhanget både risk och oro för att utsättas för brott (t ex stalking, sexuella trakasserier, stöld, hot och hatbrott, våld eller rån).

Datainsamling har genomförts i form av en enkät till resenärer med drygt 3900 respondenter (avseende ca 40 utvalda stationer), polisstatistik och socio-ekonomiska data samt fältarbete. Detta har resulterat i data om den fysiska stationsmiljön och faktiska incidenter samt om resenärernas trygghetsupplevelse och erfarenheter av stationsmiljöerna. Datat har sedan genomgått analyser och modellering. Resultatet visar på generella slutsatser om vad som gör att en järnvägsstation är och/eller upplevs som trygg.

23 procent av de tillfrågade resenärerna hade under de senaste fem åren varit med om eller sett någon form av brott på tåget, på stationen eller på väg till/från stationen. 34 procent var rädda för att utsättas för brott. Analysen visar på att avsaknad av social kontroll är den faktor som sammantaget bidrar mest till resenärers otrygghet, bland annat att det inte finns personal på plats. Därefter faktorer som att det förekommer drogförsäljning, bristande underhåll och dålig belysning. Bland individfaktorerna är att tidigare varit utsatt för brott det som mest bidrar till otrygghet men även att vara kvinna, ung, lågutbildad, HBTQI-person, funktionsnedsatt och/eller låginkomsttagare. Detta motsvarar också i stor utsträckning de grupper som är mest utsatta för brott. Att resa kvälls- eller nattetid ökar otryggheten

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
78170 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Stig Brahn
Generaldirektörens säkerhetskansli
Direkt: 0101235001
Mobil: 0707246007
stig.brahn@trafikverket.se

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

påtagligt. Funktionsnedsatta är mer oroliga än andra grupper även under dagtid och är också mer brottsutsatta än genomsnittet.

Utifrån resultaten utarbetas nu rekommendationer som sedan kan integreras som strategier i Trafikverkets planeringsprocess. Arbete pågår med att skriva slutrapporten. Projektet kommer att ha resulterat i ett tiotal vetenskapliga artiklar, varav några redan är publicerade. Ett slutseminarium planeras till 2024-04-09.

Nationell Rådet för Järnvägs och kollektivtrafikskydd, NRJK

Trafikverket har haft ansvar för att leda arbetet i NRJK sedan starten 2017. Representationen i gruppen är bred och har kompletterats under åren.

Deltagande organisationer är:

- Trafikverket
- Svensk kollektivtrafik
- Polisen
- Transportföretagen
- Tågoperatörerna
- Jernhusen
- Region Stockholm
- Sveriges kommuner och regioner
- Transportstyrelsen
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

NRJK uppdrag

Gruppen har sedan start arbetat för att utveckla och implementera åtgärder i syfte att förebygga, förhindra och hantera antagonistiska handlingar riktade mot såväl kollektivtrafik som övrig spårtrafik i Sverige. Här avses såväl allvarliga terrorhandlingar som andra brottsliga och otrygghetsskapande handlingar.

NRJK har under ett normalår ca 4 regelbundna möten men kan vid behov arrangera ytterligare möten som exempelvis under COVID pandemin och vid Terrorhotnivå höjningen sommaren 2023.

Informationsdelning är en huvudaktivitet där Internationell information delges organisationerna regelbundet. Här rapporteras exempelvis information

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
78170 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Stig Brahn
Generaldirektörens säkerhetskansli
Direkt: 0101235001
Mobil: 0707246007
stig.brahn@trafikverket.se

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

från EU's LANDSEC grupp. Varje branschföreträdare redovisar säkerhetsläget i sin verksamhet likaså.

NRJK har etablerat sig som remissinstans vilket är positivt då synpunkter från en sammanhållen transportbransch har ett extra värde och tyngd. Utvecklingsuppdrag och forskning bevakas och redovisas regelbundet. Exempelvis det pågående uppdraget "Säkerhet i Offentlig miljö - kollektivtrafik", SOM-K, som syftar till att ta fram informationsmaterial för resenärer samt skapa trygghetsutbildningar för operativ personal i Transportsektorn.

Under 2023 har den fjärde risk och sårbarhetsanalysen, enligt EU's framtagna modell genomförts, tillsammans med deltagande representanter i NRJK. Analysens resultat är en del av underlaget i det nu pågående regeringsuppdraget, "Uppdrag att utreda behovet av att stärka det svenska järnvägs och kollektivtrafikskyddet" vilket kommer att redovisas senast den sista januari 2024. NRJK är löpande delgivet regeringsuppdragets framdrift och resultat.

Avslutande kommentarer

Trafikverket behöver fortsätta att utveckla förmågan att nyttja de resurser vi har och håller på att utveckla. Vi behöver väl fungerande operativa funktioner som nyttjar kamerornas potential i en större omfattning för att uppnå effekterna som beskrivits ovan. Att en Trygghets- och säkerhetscentral etableras är en viktig satsning för att kameratekniken ska kunna nyttjas fullt ut. Samverkan med Polisen samt styrning och kooordinering av upphandlade ordningsvakter och väktare är likaså områden som måste fungera eftersom bevakning utan möjlighet att agera vid inträffade händelser blir helt verkningslös. Forskning och utveckling, samverkan både internationellt som nationellt och övriga redovisade aktiviteter som redovisas i denna rapport kan inte anses lösa trygghetsfrågan var för sig utan måste ses som samverkande funktioner och aktiviteter i starkt beroende av varandra.

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
78170 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Stig Brahn
Generaldirektörens säkerhetskansli
Direkt: 0101235001
Mobil: 0707246007
stig.brahn@trafikverket.se

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Ärendenummer
TRV2023/129071
Motpartens ärendenummer
LI2023/03315

Dokumentdatum
2023-12-12

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Roberto Maiorana. Föredragande har varit Stig Brahn, senior säkerhetsstrateg.

I den slutliga handläggningen har säkerhetsdirektör och tillika säkerhetsskyddschef Hanan Åberg deltagit. Ställföreträdande säkerhetsdirektör har sakgranskat innehållet. I handläggningen har även säkerhetsstrateger vid generaldirektörens kanslis säkerhetsfunktion samt skribenter vid verksamhetsområde Underhåll deltagit.

Roberto Maiorana
Generaldirektör

Stig Brahn
Senior säkerhetsstrateg

stig.brahn@trafikverket.se
Direkt: 010-123 50 01
Mobil: 070-7246007

Trafikverket
Adress: Röda vägen 1, 781 89 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1
Telefon: 0771-921 921
trafikverket.se

TMALL 0422 Brev 4.0

Dokumentegenskaper, Ärendenummer *TRV2023/129071*, Motpartens ärendenummer *LI2023/03315*, Dokumentdatum *2023-12-12*, Dokumenttyp *BREV*. Konfidentialitetsnivå.Ej känslig

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

Dokumentet är elektroniskt undertecknat